

VY_32_INOVACE_DEJ_DRD_12

Digitální učební materiál

Sada: Dějiny novověku

Téma: Evropa v 1. polovině 19. století (Červencová revoluce ve Francii a její ohlas v Evropě, Habsburská monarchie v době metternichovského absolutismu)

Autor: PhDr. Lenka Drdlová

Předmět: Dějepis

Ročník: 4. ročník VG

Využití: Prezentace určená pro procvičení a opakování učiva

Anotace: Materiál vychází ze vzdělávací oblasti Dějepis – dějiny novověku. Žák si zopakuje poznatky z tématu Francouzská revoluce (Červencová revoluce ve Francii a její ohlas v Evropě, Habsburská monarchie v době metternichovského absolutismu) a procvičí si je v závěrečném opakování.

Červencová revoluce a její ohlas v Evropě

Restaurace Bourbonů ve Francii

- po porážce Napoleona dosazení opět Bourboni - **Ludvík XVIII.**

Francie – konstituční monarchie

- zachována** politická svoboda, rovnost občanů před zákonem, náboženská svoboda, ochrana soukromého vlastnictví
- volební právo** se nacházelo v rukou bohatších občanů
- volební právo** bylo vázáno na určitou výši majetku

po smrti Ludvíka XVIII. nastupuje jeho bratr **Karel X.**

- rozpustil poslaneckou sněmovnu parlamentu, zavedl cenzuru a omezil volební právo
- chtěl zavést **absolutismus**
- pobouřil stoupence republiky, dělníky a studenty

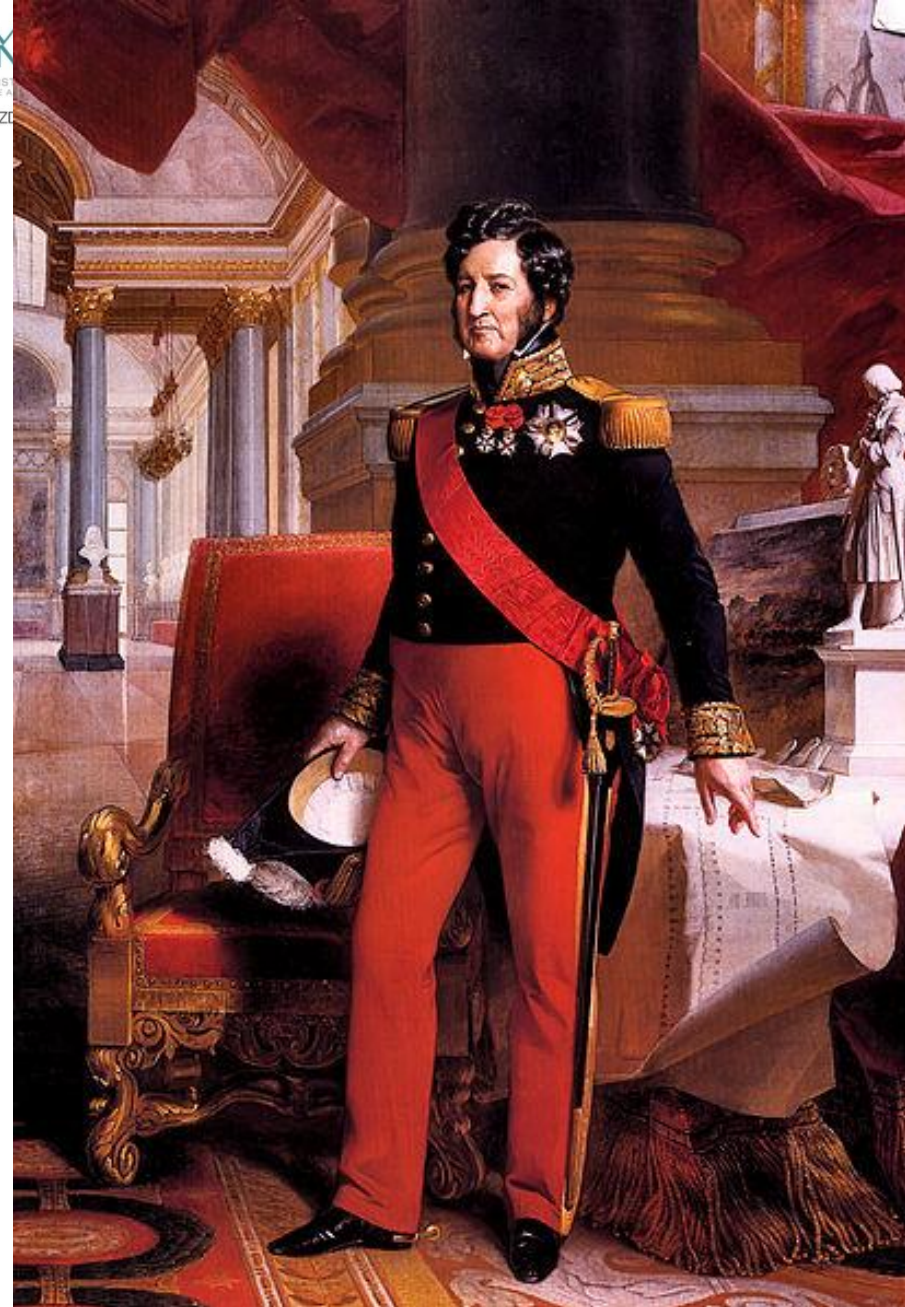
⇒ **27. – 30. července 1830**

červencová revoluce

- v pařížských ulicích vyrostly barikády, pouliční boje
- **Karel X.** se 30.7. vzdal trůnu, odešel z Francie
- **Francie** zůstává **konstituční monarchií**

na místo krále byl povolán **Ludvík
Filip Orleánský** – poslední
francouzský král

- 1830 – 1848
 - období jeho vlády se označuje
jako **červencová monarchie**
 - přijal ústavu, podporoval
podnikání = liberalismus
 - veškerá politická práva měla
pouze bohatá buržoazie
 - ve **Francii** docházelo
k republikánským nebo
bonapartistickým spiknutím
- => zostřený policejní tlak

Obr. 2

Ohlas červencové revoluce v Evropě

Volební reforma ve **Velké Británii**

- aristokratičtí toryové byli vystřídáni liberálními whigy – 1832 – prosazení liberalizace volebních řádů
- požadavky na volební reformu (ta měla umožnit, aby se do parlamentu dostali i zástupci dělníků)
- k volbám byly přivedeny **nové vrstvy** – průmyslová buržoazie, střední vrstvy z nových průmyslových středisek

Ohlas v **Německu**

- největší nepokoje – bavorská Falc, Hesensko, Sasko, Hannoversko
- prosazení liberálních ústav (omezení moci králů a knížat)
- stále **požadavky po sjednocení německého národa** v jednom spolkovém státě

Vznik **Belgie**

- s velkým ohlasem se setkala červencová revoluce v **Belgii** - byla spojena Vídeňským kongresem s Nizozemskem
- koncem srpna 1830 vypuklo v Bruselu **lidové povstání** katolického obyvatelstva Jižního Nizozemí – proti holandskému králi **Vilémovi I.** (protestant)
- Svatá aliance nezasáhla, protože Francie a Velká Británie byly proti rozšiřování vlivu Rakouska, Ruska a Pruska do západní Evropy
- **výsledek** – Jižní Nizozemí se stalo **samostatnou konstituční monarchií**
- nový název – **Belgické království** – od roku 1831
- belgický král – princ **Leopold** z německého rodu
- následoval rychlý hospodářský růst

Utužení absolutismu v Rusku

Rusko evropskou velmocí

- ochránce pravoslavného řeckého a slovanského obyvatelstva na Balkánském poloostrově v boji proti tureckému útisku
- tuhý carský **absolutismus**
- po smrti nenáviděného cara Alexandra I. Romanova v prosinci roku **1825** musel nový vládce **Mikuláš I.** čelit vzpouře **děkabristů**
- vojenští důstojníci a vojáci - odmítli přísahat novému caru věrnost, dokud nevydá ústavu
- **důvod** - samoděržaví a feudální útisk
- špatná organizace - **potlačeno** dělostřelbou
- povstalci - popraveni nebo posláni do vyhnanství na Sibiř
- **nevolnictví zůstalo až do 1861**
- Rusko – zostřená cenzura, tuhý policejní režim
- literární vyjádření – **Nikolaj Vasiljevič Gogol – Revizor, Mrtvé duše**

Vznik Řecka

Řecké povstání

- na počátku 19. století ovládali **Turci** celý Balkánský poloostrov s mnoha národy a několika náboženskými vyznáními
- tvrdě potlačovali řecké snahy o osamostatnění
- neturecké obyvatelstvo – utiskováno – mnohá povstání Srbů a Řeků

1822 – Řekové povstali a vyhlásili **nezávislost**

- evropské země zprvu nepomohly, na pomoc přišli dobrovolníci (Byron)
- nakonec zasáhlo britsko-francouzsko-ruské válečné námořnictvo
- 1827 – porážka turecko-egyptského loďstva
- další tvrdé boje
- **1830** – Řecko bylo uznáno za **samostatné království**
- na trůn nastoupil **Otta I. Bavorský** z německého rodu Wittelsbachů
- vítězství vedlo ke zrušení systému Svaté aliance

Polské povstání

- samostatný polský stát od konce 18. století neexistoval
- Polské království** = území připadající po Vídeňském kongresu
Rusku
- v listopadu **1830** vypuklo **povstání** proti nadvládě Rusů - zbavilo cara **Mikuláše** polské koruny
 - v čele stála polská šlechta
 - tvrdě potlačeno ruskou armádou
- výsledek – utužení carovy absolutní vlády,**
potlačení každého svobodnějšího politického projevu
- Rusové omezili ústavu, zavedli ruskou měnu, pronásledovali katolickou církev, zrušili polské vojsko, varšavskou univerzitu a většinu středních škol
 - mnoho Poláků se vystěhovalo do Francie a Německa

Habsburská monarchie:

- rakouské (alpské) země
 - české země
 - země svatoštěpánské koruny – Uhry + Sedmihradsko, Banát, Chorvatsko
 - Halič, Bukovina
 - Benátsko, Lombardie (Milánsko)
-
- zlepšilo se technické vzdělání, rozvoj techniky (bratřenci **Veverkovi** vynalezli **ruchadlo**)
 - železniční, říční doprava
 - první moderní **strojírenské dílny** založeny anglickými a německými odborníky v Brně, Praze a v Liberci
 - **textilní výroba** - v severních Čechách (**Liberecko, Jablonecko, Českolipsko**); v **Praze, Brně**
 - **Ostravsko** - těžba kamenného uhlí, výroba železa
 - roku 1836 vznikla první koksovací vysoká pec v monarchii

Metternichovský absolutismus

Rakousko – moc v rukou císaře, kancléře Metternicha a císařských úředníků

- 1812 – občanský zákoník – i poddaným zajišťoval rovné právo u soudu

1790 – 1792 - na českém trůně **Leopold II.** (bratr Josefa II.)

osvícený panovník, **1791** korunován českým králem v Praze

1792 - 1835 František I. (jako císař římský II., 1806 se vzdal titulu císaře římského a ponechal si titul **rakouského císaře** – František I.)

- bojoval v bitvě u Slavkova
- 1809 - sblížení Rakouska s Francií (sňatek rakouské princezny Marie Luisy s Napoleonem)
- 1812 Rakousko stálo na straně Francie proti Rusku
- 1813 Ra + VB + P + Ru = protifrancouzská koalice
- říjen 1813 – společná porážka Napoleona v bitvě u Lipska, sesazení Napoleona z císařského trůnu 1814 a vyhlášení francouzských hranic podle stavu z roku 1792
- hlavní oporou ministr zahraničí **Klement Lothar Metternich**

Obr. 3

Ferdinand I. Dobrotivý (1835 – 1848)

- slabomyslný epileptik, místo něj rozhodovala zemská rada
- rakouský císař – **Ferdinand I.**, český a uherský král – **Ferdinand V.**
- nový císařův poradní orgán – tzv. **státní konference**
- místo Ferdinanda vládl **Metternich**
= **metternichovský absolutismus**
- policie, cenzura, byrokracie, odpor k liberalismu, potlačování národních snah o emancipaci
- utlumen politický a společenský život ve střední Evropě
- **Metternich** – výborný politik a diplomat

Obr. 4

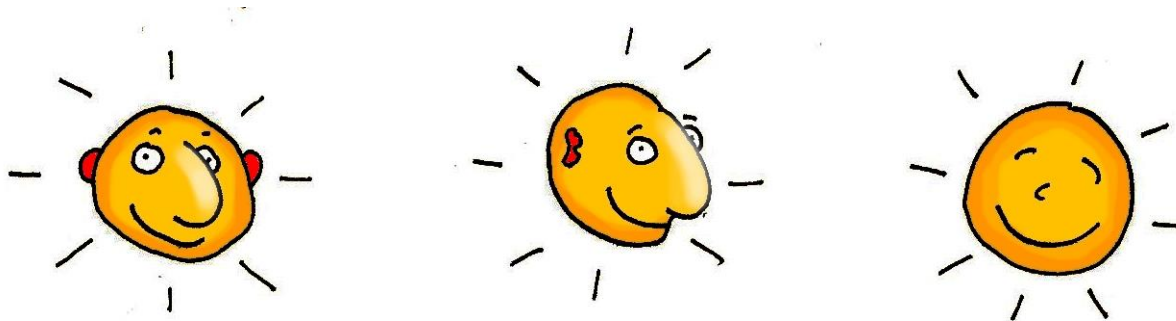
Úkoly k procvičování:

1. Vysvětli rozdíl mezi vládou Ludvíka XVIII. a Karla X.
2. Kdo panoval ve Francii v letech 1830 – 1848?
3. Jaký byl ohlas červencové revoluce v západní a střední Evropě?

Obr. 5

4. Jaký byl územní rozsah habsburské monarchie v 1. polovině 19. stol.?
5. Vysvětli pojem metternichovský absolutismus.

Zdroje:

ČORNEJ, Petr. Dějepis 3: Novověk. 1. vyd. Praha: 2001, SPN. ISBN 80-7235-172-9.

MANDELOVÁ, Helena. Novověk II: Dějepisné atlasy pro základní školy a víceletá gymnázia. 1. vyd. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-470-3.

VOLNÝ, Zdeněk a kol. Toulky minulostí světa, Sedmý díl: Evropa v konfliktech, osvícenství, Francouzská revoluce, napoleonské války, barok. 1. vyd. Praha: VIA FACTI, 2005. ISBN 80-239-4959-4.

ČAPEK, Vratislav a Jaroslav PÁTEK, Otto ZWETTLER. Světové dějiny II: , Díl druhý – Dějiny lidských civilizací od poloviny 17. století po současnost. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1993. ISBN

HARNA, Josef a Rudolf FIŠER. Dějiny českých zemí: Díl druhý – Od poloviny 18. století do vzniku České republiky. 1. vyd. Praha: Fortuna, 1995. ISBN 80-7168-522-4.

HORA-HOŘEJŠ, Petr. Toulky českou minulostí, Pátý díl: Od časů Marie Terezie (1740) do konce napoleonských válek (1815). 1. vyd. Praha: Baronet & Via Facti, 1996. ISBN 80-85890-94-1.

HORA-HOŘEJŠ, Petr. Toulky českou minulostí, Sedmý díl, Od konce napoleonských válek do vzniku Rakouska-Uherska (1815-1867). 1. vyd. Praha: Via Facti, 1998. ISBN 80-238-2999-8.

Zdroje:

Obr. 1: *Soubor:Louis XVIII2.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-10-12]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Louis_XVIII2.jpg Creative Commons 3.0

Obr. 2: *Soubor:Louis-Philippe de Bourbon.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.2013-10-12]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Louis-Philippe de Bourbon.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Louis-Philippe_de_Bourbon.jpg) Creative Commons 3.0

Obr. 3: *File:Francis II, Holy Roman Emperor by Friedrich von Amerling 003.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená Encyklopedie [cit.2013-10-12]. Dostupné z:

[http://en.wikipedia.org/wiki/File:Francis II, Holy Roman Emperor by Friedrich von Amerling 003.jpg](http://en.wikipedia.org/wiki/File:Francis_II,_Holy_Roman_Emperor_by_Friedrich_von_Amerling_003.jpg)
Creative Commons 3.0

Obr. 4: *Soubor:Ferdinand I; Keizer van Oostenrijk.jpg* [online]. Wikipedie:Otevřená encyklopedie [cit.201310-12]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ferdinand I; Keizer van Oostenrijk.jpg](http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Ferdinand_I;_Keizer_van_Oostenrijk.jpg)
Creative Commons 3.0

Obr. 5: Microsoft PowerPoint klipart

Obr. 6, 7: vlastní tvorba – všechna práva vyhrazena

Děkuji za pozornost.

Obr. 7

Gymnázium Nové Město na Moravě